T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/316
KARAR NO : 2023/476
KARAR TR : 19/06/2023

ÖZET: Yersiz ödendiğinden bahisle *"ek ders ücreti ödemesinin"* iadesine ilişkin idari işlemin idari yargı yerinde iptali karşısında, yersiz ödemenin tahsili için açılan alacak davası sonucu adli yargı yerinde verilen kısmen kabul kararının KALDIRILARAK idari yargı yeri kararının BENİMSENMESİsuretiyle HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİ hk.

K A R A R

Hüküm Uyuşmazlığının Giderilmesini İsteyen (İdari yargıda Davacı Adli Yargıda Davalı) : F. K. K
Vekili : Av. B. A
Karşı Taraf : Hitit Üniversitesi Rektörlüğü
Vekilleri : Av. H. İ. M, Av. Y. Y

I. İDARİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

1.Davacı vekili, davacının Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesinde araştırma görevlisi olarak atandıktan sonra uzman hekim ve eğitici olarak çalıştığı Ocak 2015-Aralık 2016 tarihleri arasında yapılan ek ders ücreti ödemelerinin yersiz yapıldığından bahisle iadesine ilişkin idari işlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. Yargılama Aşamaları

2. **Çorum İdare Mahkemesi 26/01/2018 tarih ve E.2017/752, K.2018/114 sayılı kararı**ile, *"davacıya yapılan ödemenin davacının gerçek dışı beyanından, açık hatası ya da hilesinden kaynaklanmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline"* karar vermiştir. Bu karara karşı davalı tarafça istinaf yoluna başvurulmuştur.

3. Samsun Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi 28/12/2018 tarih ve E.2018/825, K.2018/1279 sayılı kararı ile, istinaf başvurusunun esastan reddine kesin olarak karar vermiş ve idari yargı yerinde verilen iptal kararı kesinleşmiştir.

II. ADLİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

4. Davacı idare vekili, anılan idari işlemin davacı tarafından gereğinin yerine getirilmediği ve yapılan yersiz ödemelerin açık hatadan kaynaklandığı iddiasıyla, Türk Borçlar Kanunu'nun*"sebepsiz zenginleşme"* hükümleri kapsamında yersiz ödendiği ileri sürülen ek ödemenin davalı uzman hekimden tahsili talebiyle adli yargı yerinde alacak davası açmıştır.

B. Yargılama Aşamaları

5. **Çorum 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 14/01/2021 tarih ve E.2019/111, K.2021/9 sayılı kararı** ile, *"uyuşmazlık konusu olayda idare hukukunun idari kararların geri alınmasıyla ilgili kuralların uygulanamayacağı, sebepsiz zenginleşme hükümlerinin uygulanması gerektiği"* gerekçesiyle davanın kabulüne karar vermiştir. Bu karara karşı davalı tarafça istinaf yoluna başvurulmuştur.

6. Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi 04/03/2022 tarih ve E.2022/726, K.2022/706 sayılı kararı ile, istinaf başvurusunun esastan reddine kesin olarak karar vermiş ve adli yargı yerinde verilen kabul kararı kesinleşmiştir.

III. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNDEN İSTEK

7. İdari yargı yerinde davacı ve adli yargı yerinde davalı olan başvurucu, idari yargı yerinde verilen "*yersiz ek ödemelerin iadesine ilişkin işlemin"* iptaline karar verildiği halde, adli yargı yerinde "*yersiz ek ödemelerin sebepsiz zenginleşme hükümleri kapsamında"* tahsiline karar verildiğini, kararlardan hangisinin uygulanacağı konusunda tereddüt doğduğundan ve hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiğinden bahisle, ortaya çıkan hüküm uyuşmazlığının idari yargı yerinde verilen iptal kararının benimsenmesi suretiyle giderilmesi talebinde bulunmuştur.

8. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca 2247 sayılı Kanun'un 24. ve 16. maddelerine göre ilgili Başsavcıların yazılı düşünceleri istenilmiştir.

IV. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

A. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

9. Danıştay Başsavcısı, özetle; kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ve *"adli ve idari yargı yerlerince verilmiş ve kesinleşmiş kararlar arasındaki çelişki nedeniyle yersiz ödendiği öne sürülen ek ders ücreti ödemelerinin iadesinin olanaksız hale geldiği ve hüküm uyuşmazlığının doğduğu, parasal hak ödemesini düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının Devlet Memurları Kanunu'nun 12. maddesi ile Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71. maddesi kapsamında sayılıp sayılamayacağı yönünden değerlendirilmesi yapılarak, kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alımında 5018 sayılı Kanun öncesinde olduğu gibi Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun 22/12/1973 tarihli ve E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiğini"* belirterek, sonuçta adli yargı yeri kararının kaldırılmasına ve idari yargı yeri kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesinin uygun olacağı yolunda yazılı düşünce vermiştir.

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

10. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, özetle; kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ve *kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun zikredilen kararının uygulanması gerektiği, bu sebeple mevzuat hükümlerinin davalı idare tarafından yanlış yorumlanması sebebiyle davacıya yapılan ödemelerde, davacının hilesi ve gerçek dışı beyanı olmadığından yersiz ödendiği tespit edilen döner sermaye ek ödeme tutarının en son ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 60 günlük sürenin geçirilmesinden sonra talep edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yönünde verilen kararın hukuka uygun olduğunu"* belirterek, sonuçta adli yargı yeri kararının kaldırılmasına ve idari yargı yeri kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesinin uygun olacağı yolunda Danıştay Başsavcılığı ile aynı yönde yazılı düşünce vermiştir.

V. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

11. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun *"Kişisel sorumluluk ve zarar"* başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen Devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar.

Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esastır.

Zararların ödettirilmesinde bu konudaki genel hükümler uygulanır. Ancak fiilin meydana geldiği tarihte en alt derecenin birinci kademesinde bulunan memurun brüt aylığının yarısını geçmeyen zararlar, kabul etmesi halinde disiplin amiri veya yetkili disiplin kurulu kararına göre ilgili memurca ödenir."

12. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun *"Kamu zararı"* başlıklı 71. maddesi şöyledir:

"Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.

Kamu zararının belirlenmesinde;

a) İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,

b) Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması,

c) Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,

d) İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,

e) İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,

f) (Mülga:22/12/2005-5436/10 md.)

g) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması esas alınır.

Kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararı, zararın oluştuğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte ilgililerden tahsil edilir.

Alınmamış para, mal ve değerleri alınmış; sağlanmamış hizmetleri sağlanmış; yapılmamış inşaat, onarım ve üretimi yapılmış veya bitmiş gibi gösteren gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle kamu kaynağında bir artışa engel veya bir eksilmeye neden olanlar ile bu gibi kanıtlayıcı belgeleri bilerek düzenlemiş, imzalamış veya onaylamış bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunların bu fiillere ilişkin hükümleri uygulanır. Ayrıca, bu fiilleri işleyenlere her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil yapılan bir aylık net ödemelerin iki katı tutarına kadar para cezası verilir.

Kamu zararının, bu zarara neden olan kamu görevlisinden veya diğer gerçek ve tüzel kişilerden tahsiline ilişkin usûl ve esaslar, Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir."

13. 14 Şubat 2013 tarihli ve 28559 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna Bağlı SağlıkTesislerinde Görevli Personele Ek Ödeme Yapılmasına Dair Yönetmeliğin*"Amaç"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Yönetmeliğin amacı, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumunca belirlenen hizmet sunum şartları ve kriterleri dikkate alınmak suretiyle personelin unvanı, görevi, çalışma şartları ve süresi, hizmete katkısı, performansı, tetkik, eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetleri, yapılan muayene, ameliyat, anestezi ve girişimsel işlemler ile özellik arz eden birimlerde çalışma gibi unsurlar esas alınarak, döner sermayeden yapılacak ek ödemenin oran, usul ve esaslarını belirlemek, sağlık hizmetlerini iyileştirmek, kaliteli ve verimli hizmet sunumunu teşvik etmektir."

14. Aynı Yönetmeliğin *"Üçüncü basamak sağlık tesislerinde net performans puanının hesaplanması"* başlıklı 10. maddesinde, mesai içi mesai dışı çalışan sağlık personelinden bir kliniğe bağlı olarak çalışıp çalışmadıklarına göre net performans puanlarının hesaplanma şekilleri ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

B. Yargı Kararları

15. Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 tarihli ve E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararında, özetle; "*idarenin, hatalı terfi veya intibak işlemine dayanarak ödediği meblağın istirdadına, bir mahkeme kararına lüzum olmadan karar verilebileceği ve bu karara karşı açılacak davaların çözümünün Danıştay'ın görevi içinde olduğu; idarenin, yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde, süre aranmaksızın terfi veya intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceği; belirtilen istisnalar dışında kalan ödemelerin istirdadının, hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde kabil olduğu ve dava açma süresi geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği"* kabul edilmiştir. Söz konusu İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca; idarece memura yapılan haksız ödemelerin idarî dava açma süresi içerisinde istenebileceği, bu süre geçtikten sonra ise ancak yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde ödemenin geri alınabileceği kabul edilmiş ve yerleşik idarî yargı kararları da bu doğrultuda istikrar bulmuştur.

16. Benzer konudaki Yargıtay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 27/01/1973 tarihli ve E.1972/6, K.1973/2 sayılı kararında, özetle; *"yanlış bir şart tasarrufun idare tarafından geri alınmasından dolayı ödenmiş fazla paraların geri istenmesi davalarında, kamu yararı ile kişisel yararı uzlaştıracak, kamu ve hukuk düzenini sarsmayacak, aksine, bunlara güven ve devamlılık sağlayacak nitelikte en adil ve hukuki bir norm olarak iptal davası süresini, genel olarak yanlış şart tasarrufu, geriye yürür şekilde geri almak için bir sınır olarak kabul etmek, bu süre geçtikten sonra tasarrufun ancak ilerisi için hüküm ifade edecek şekilde geri alınabileceği, daha doğrusu ilerisi için değiştirilebileceği tarzında bir sonuca varmak gerektiği; belirtilen süreler geçtikten sonra idare yanlış tasarrufunu geri alsa bile, geçmişteki durumlar artık kazanılmış durum niteliğinde olacağından, yanlış işleme dayanılarak yapılmış ödemelerin sebepsiz olduğunun da ileri sürülemeyeceği ve geri istenmesinin mümkün olmayacağı; sonuç olarak, 1- Yokluk ile mutlak butlan halleri hariç ve kişinin gerçek dışı beyanı veya hilesi ile de sebebiyet vermemiş olmak kaydıyla idarenin yanlış şart tasarrufunu (özellikle yanlış intibak işlemini), ancak iptal davası süresi veya kanunlarda özel bir süre varsa bu süre içinde yahut iptal davası açılmışsa dava sonuna kadar, geriye yürür şekilde geri alabileceğine, 2-Bu süreler geçtikten sonra yanlış tasarrufun geriye yürür şekilde geri alınamayacağına, 3-Bu süreler geçtikten sonra yanlış tasarrufun geri alınması halinde geri alma gününe kadar doğmuş durumların, parasal sonuçları da dahil olmak üzere, hukuken kazanılmış durum olarak tanınması gerektiğine, 4-Bu nedenle yanlış işlemin (intibakın) bu süreler geçtikten sonra geri alınması durumunda, geri alma gününe kadar ödenmiş bulunan fazla paraların (aylıkların) hukuken geçerli bir nedenle ödenmiş bulunduğunun kabulü gerekmesi karşısında, artık sebepsiz zenginleşme söz konusu olamayacağından, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceğine ve içtihadların bu yolda birleştirilmesine…"* karar verilmiştir.

VI. İNCELEME VE GEREKÇE

İlk İnceleme

17. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 17/04/2023 tarihli toplantısında, dosyanın usul yönünden incelenmesi sonunda;

18. 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un*"Mahkemenin görevi"* başlığını taşıyan 1. maddesi şöyledir:

> *"Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir.(...)"*

19. Aynı Kanun'un 24. maddesi şöyledir:

> *"1 nci maddede gösterilen yargı mercileri tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığının kabul edileceği belirtilmiştir.*
>
> *Anılan hükme göre, hüküm uyuşmazlığının varlığı için:*
>
> *a) Uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli ve idari yargı mercileri tarafından verilmesi,*
>
> *b) Konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması,*
>
> *c) Her iki kararın da kesinleşmiş olması,*
>
> *d) Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması,*
>
> *e) Kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır."*

20. Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen idari yargı ve adli yargı kararlarının incelenmesinden; ortada idari (Çorum İdare Mahkemesinin 26/01/2018 tarih ve E.2017/752, K:2018/114 sayılı) ve adli (Çorum 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 14/01/2021 tarih ve E.2019/111, K.2021/9 sayılı) yargı yerlerince verilmiş ve kesinleşmiş kararlar bulunduğu, davanın taraflarının aynı olduğu anlaşılmıştır.

21. Konu ve dava sebebinin aynı olup olmadığının incelenmesinden; uyuşmazlığın, Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesinde uzman hekim ve eğitici olarak çalıştığı Ocak 2015-Aralık 2016 tarihleri arasında yapılan ek ders ücreti ödemelerinin yersiz yapıldığından bahisle başvurucudan iadesine ilişkin idari işlemin başvurucuya tebliğ edilmesiyle başlamıştır.

22. Başvurucu vekilince, Hitit Üniversitesi Rektörlüğüne karşı dava konusu işlemin iptaline karar verilmesi istemiyle idari yargıda dava açılırken, Hitit Üniversitesi Rektörlüğüvekilince, başvurucuya ödenen ek ders ücreti ödemelerinin başvurucudan tahsili istemiyle adli yargıda dava açıldığı görülmektedir.

23. Olayda her iki davanın sebebi, Çorum Hitit Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesinde iç hastalıkları uzman hekimi olarak görev yapan başvurucuya Ocak 2015- Aralık 2016 tarihleri arasında yapılan ek ders ücreti ödemesinin hukuka aykırı olarak yapılıp yapılmadığına ilişkindir. Bir taraf, söz konusu ödemenin hukuka uygun olarak yapıldığı iddiası ile geri istenemeyeceği iddia ve savunmasında bulunurken; diğer taraf, tam aksine, yapılan ödemenin hukuka aykırı olduğundan geri istenebileceği iddia ve savunmasında olduğundan, her iki dava sebebi, yani maddi vakıalar aynıdır.

24. Dava konularına gelince; idari yargıda davanın konusu, ek ders ücretlerinin geri ödenmesine ilişkin idari işlemin hukuka aykırı olduğundan bahisle iptali iken, adli yargıda da haksız ve yersiz yapıldığı iddiasıyla ek ödemenin istirdadına ilişkin olması nedeniyle hüküm uyuşmazlığı bulunduğu iddia edilen kararlar arasında dava konuları da aynıdır.

25. Kararlardan işin esasının hükme bağlanmasının incelenmesinden; başvurucu vekili tarafından idari yargıda açılan dava sonunda, dava konusu işlemin iptaline; idare vekili tarafından adli yargıda açılan dava sonunda ise davanın kısmen kabulüne kesin olarak karar verildiği ve kararların kesinleştiği, böylelikle her iki kararda da işin esasının hükme bağlandığı anlaşılmaktadır.

26. Hüküm uyuşmazlığının kabul edilebilmesi için öngörülen bir diğer husus ise; kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunmasıdır.İdari yargıda yapılan yargılama sonucu idari işlemin iptaline karar verilirken, adli yargıda idari işlemin hukuka uygun olduğu ve idarece istenen alacağın kısmen tahsiline karar verilmiştir. İdari yargı yerinde Kanun'a uygun bulunan idari işlemin adli yargıda yasal dayanaktan yoksun olduğuna karar verilerek, kararlar arasında oluşan çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiği değerlendirilmiştir.

27. Belirtilen nedenlerle, Çorum İdare Mahkemesi ile Çorum 1. Asliye Hukuk Mahkemesi kararları arasında, 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde öngörülen koşulların gerçekleştiği anlaşıldığından hüküm uyuşmazlığı bulunduğuna, aynı Kanun'un 25. maddesi hükümleri uyarınca;

a. İdari Yargılama Usulü Kanunu gözetilerek Uyuşmazlık Mahkemesine yapılan başvuruya ait dilekçe ve eklerinin 30 gün içinde cevap verilmek üzere Sağlık Bakanlığına bildirilmesi, verilen cevabın karşı tarafa tebliği suretiyle dosyanın tekemmülünün sağlanmasına,

b. Usulü işlemler tamamlandıktan ve esas hakkındaki rapor yazıldıktan sonra Başkanlıkça belirlenecek tarihte işin esasının görüşülmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

28. Bunun üzerine Uyuşmazlık Mahkemesine yapılan başvuruya ait dilekçe karşı tarafa tebliğ edilmiş; yasal süresi içerisinde sunulan cevap dilekçesinde, adli yargı yeri kararının benimsenmesi talep edilmiştir.

B. Esasın İncelenmesi

29. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Ali ÖZGÜR'ün katılımlarıyla yapılan 19/06/2023 tarihli toplantısında; başvuru dilekçesi ve ekleri, uyuşmazlığa konu edilen kararlara ilişkin dava dosyaları, ilgili Başsavcıların düşünce yazıları, dayanılan Kanun kuralları, taraflarca verilen dilekçe ve ekleri ile Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un idari yargı kararının benimsenmesi yönünde hazırladığı rapor okunup incelendikten ve ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın idari yargı kararının benimsenmesiyönündeki sözlü düşünceleri doğrultusundaki açıklamaları alındıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

30. Hüküm uyuşmazlığına ilişkin olayın, idari yargıda davacı adli yargıda davalı uzman hekim ve eğitici olan başvurucuya, eğitim yapanlara refakatlerinden dolayı ek ders ücreti ödenip ödenmeyeceği konusunda görüşü istenilen Maliye Bakanlığı Bütçe ve Kontrol Genel Müdürlüğünün olumsuz görüşü üzerine, başvurucuya yersiz ödendiği belirlenen tutarın yasal faiziyle birlikte ödenmesinin istenilmesinden kaynaklandığı görülmektedir.

31. Dava dosyalarının incelenmesinden; idari yargıda davacı, adli yargıda davalı olan başvurucuya Ocak 2015 - Aralık 2016 tarihleri arasında hataya düşülerek ek ders ücreti ödemesinin yapıldığı, başvurucunun söz konusu ödemelerin yapılması konusunda hilesi veya gerçek dışı beyanının bulunmadığı anlaşılmıştır.

32. Bu bakımdan,parasal hak ödemesini düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12. maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71. maddesi kapsamında sayılıp sayılamayacağı yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.

33. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12. maddesindeki düzenleme ile, devlet memurlarının görevleri sırasında sebebiyet verdikleri zararlardan dolayı sorumlulukları ile zararın nasıl tahsil edileceği açıklanmış olmakla birlikte; mali hakları düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının, münhasıran kamu mallarına verilen zararın tahsilini düzenleyen bu madde ile çözümlenmesi mümkün bulunmamaktadır.

34. Devlet memurlarına sehven ya da mevzuatın yorumunda hataya düşülerek yapılan aylık ve ücret farkı ödemelerinin, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında tahsil edilip edilemeyeceği hususuna gelince; 5018 sayılı Kanun'un yukarıda açıklanan 71. maddesinde öncelikle kamu zararının tanımı yapılmış, sonrasında kamu zararının belirlenmesindeki kriterler sayılarak kapsam belirlenmiştir. Somut uyuşmazlığa bakıldığında ise, bu madde kapsamında oluşan bir kamu zararından söz etmek mümkün bulunmamaktadır. Ortada mevzuatta olmayan bir ödemenin yapılması değil mevzuatta öngörülen bir ödemenin yapılması sırasında idarece hataya düşülmesi söz konusu olduğundan, uyuşmazlığın 5018 sayılı Kanun kapsamında çözümlenmesi mümkün değildir.

35. Bu durumda kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alımında 5018 sayılı Kanun öncesinde olduğu gibi Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun 22/12/1973 tarihli, E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiği açıktır.

36. Söz konusu İçtihadı Birleştirme Kurulu Kararı hatalı ödemelere ilişkin olmakla beraber getirdiği ilkelerin idari işlemlerin geri alınmasına dair genel ilkeler olduğu kuşkusuzdur. Dolayısıyla idare yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalı işlemini her zaman geri alabilecek, ancak bunun dışında kalan hallerde hatalı işlemini sadece dava açma süresi içinde geri alabilecek, bu süre geçtikten sonra idari istikrar ve hukuki güvenlik ilkesi gereği geri alamayacaktır.

37. Olayda, başvurucuya yersiz ödendiği tespit edilen ek ders ücreti ödeme tutarının mevzuat hükümlerinin yanlış yorumlandığından bahisle geri alınmak istenildiği dikkate alındığında, idarenin açık hataya düştüğünden söz edilemeyeceği gibi, söz konusu ek ödemenin ödenmesinde davacının hilesi veya gerçek dışı beyanının olduğundan söz etmek de mümkün değildir.

38. Bu itibarla: kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 tarihli ve E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiği sonucuna ulaşılmakla, mevzuat hükümlerinin davalı idarece yanlış yorumlanması nedeniyle davacıya yapılan ödemelerde, davacının hilesinin, gerçek dışı beyanı olmadığından davacıya yersiz ödendiği tespit edilen döner sermaye ek ödemesi tutarının idari dava dava açma süresinin geçirilmesinden sonra talep edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yönünde verilen kararın hukuka uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

39. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak; Çorum 1. Asliye Hukuk Mahkemesi kararının kaldırılarak Çorum İdare Mahkemesi kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmiştir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Çorum İdare Mahkemesinin 26/01/2018 tarih ve E.2017/752, K.2018/114 sayılı KARARININ BENİMSENMESİ suretiyle,

B. Çorum 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 14/01/2021 tarih ve E.2019/111, K.2021/9 sayılı kararının KALDIRILMASINA,

C. Bu suretle HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE,

19/06/2023 tarihinde, Üye Nilgün TAŞ ve Üye Doğan AĞIRMAN'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞUYLA KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Ali
ARSLAN	BALLI	ÖZGÜR

KARŞI OY

Uyuşmazlık,Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesinde uzman hekim ve eğitici olarak görev yapmakta olan başvurucuya, eğitimlere refakatinden dolayı 2015 Ocak - 2016 Aralık ayları arasında ödendiği iddia edilen ek ders ücreti ödemesinin geri istenilmesine ilişkindir.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun benzer konuda verdiği kararında*"İdarenin, yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalıödediği meblağı her zaman geri alabileceği, bunun dışında kalan hallerde hatalı ödemelerin istirdadının hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde olanaklı olduğu ve bu süre geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği belirtilmiş olup; anılan kararın gerekçesinde iyi niyet kuralı üzerinde de durularak idarenin sakat ve dolayısıyla hukuka aykırı işlemine, idare edilenlerin gerçek dışı beyanı veya hilesi neden olmuşsa ya da geri alınan idari işlem yok denilecek kadar sakatlık taşımakta ise, hatalı işlemde idare edilenin kolayca anlayabileceği kadar açık bir hata bulunmaktaysa ve idareyi bu konuda haberdar etmemişse, memurun iyi niyetinden söz etmeye olanak bulunmadığı ve bu işlemlere dayanılarak yapılan ödemeler için süre düşünülemeyeceği, bu ödemelerin her zaman geri alınabileceği; ancak bunun dışındaki hatalı ödemeler için memurun iyi niyetinin istikrar ve kanunilik kadar önemli bir kural olduğu ve bu nedenle yukarıda belirtilen istisnalar dışındaki hatalı ödemelerin ancak dava süresi içinde geri alınabileceği"* vurgulanmıştır (Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 22/12/1973 tarih ve E.1968/8, K.1973/14).

Daha önce Yargıtay Hukuk Genel Kurulu benzer bir davada vermiş olduğu kararında;*"Burada çözüme bağlanan sorun; intibak ve hatalı terfi işlemi gibi bir şart tasarrufun sonradan idare tarafından geri alınması halinde, daha önce bu şart tasarrufa dayanılarak memura yapılmış olan fazla ödemelerin sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri istenmesinin idare hukuku ilkelerine göre mümkün olup olmadığı konusu ile ilgili olup,*

sonuçta yokluk ile mutlak butlan durumları ayrık olmak ve kişinin gerçek dışı beyanı veya hilesi ile sebebiyet vermemiş olması kaydıyla, idarenin yanlış şart tasarrufu (özellikle yanlış intibak işlemini) ancak iptal davası süresi içinde geriye yürür şekilde geri alabileceği, bu süre geçtikten sonra yanlış tasarrufun geri alınması halinde geri alma gününe kadar doğmuş durumların, parasal sonuçları da dâhil olmak üzere, hukuken kazanılmış durum olarak tanınması gerektiği, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceği içtihat edilmiştir. Bu içtihadı birleştirme kararının, idare tarafından yapılan bütün ödemelere uygulanması halinde, idarenin haksız iktisap kurallarından hiçbir zaman yararlanamaması ve memurların yapmış oldukları bütün hatalı ödemelerin idare tarafından gerek Ödeme yapılan kişilerden gerekse ödemeyi yapan görevlilerden geri alınamaması gibi bir sonuç doğurur ki, idareyi işlemez ve iş göremez bir duruma sokacak olan böyle bir sonucun hukukça savunulması mümkün değildir. Bu nedenle içtihadı birleştirme kararının kapsamı dışında kalan ve herhangi bir şart tasarrufa ayartmayan salt hatalı ödemelerin idare tarafından Borçlar hukukunun haksız iktisap kurallarına dayanılarak geri istenebileceğinin kabulü gerekir" gerekçesiyle direnme ukmunün bozulmasına karar vermiştir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 05/12/1984 tarih ve 1982/ 13 - 387 E, 1984/997 Karar sayı ilamı).

Yine benzer konuda Yargıtay 3. Hukuk Dairesi verdiği emsal kararında; *"Dava konusu fazla ödemenin, idarenin bir şart tasarrufuna dayanmadığı, salt hatalı ödemeden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.*

TBK. m. 77/1' e göre; zenginleşen başkasının malvarlığından veya emeğinden haklı bir sebep olmaksızın elde ettiği zenginleşmeyi geri vermek zorundadır. Geri verme borcunun konusu ve kapsamı; TBK. m. 79 ve 80' de "aynen geri verme ilkesi" ne göre düzenlenmiştir.

Sebepsiz zenginleşme; geçerli olmayan ve tahakkuk etmemiş yahut varlığı sona ermiş bir nedene ya da borçlu olunmayan şeyin hataen verilmesine dayalı olarak gerçekleşebilir. Sebepsiz zenginleşme bunlardan hangisi yoluyla gerçekleşmiş olursa olsun, sebepsiz zenginleşen, aleyhine zenginleştiği tarafa karşı geri verme borcu altındadır.

Borç olmayanı rızası ile ödeyen kimse yanlışlığa düştüğünü ispat ettiği takdirde ödediğini geri isteyebilir. Yanlışlık eda ile ilgili olup, edada bulunanda bağışlama irade ve arzusunun bulunmadığını gösteren bir yanılmadır.

HGK' nun 05/12/1984 tarih ve 1982/13 - 387 E. - 1984/997 K.sayılı kararı ile herhangi bir salt tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemenin idare tarafından BK' nun sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenebileceği açıklanmıştır.

Çorum İdare Mahkemesinin yukarıda anılan kararı ile idare işlemi ödeme tarihinden itibaren 60 günlük yasal süre geçtikten sonra istenemeyeceği gerekçesiyle iptal edilmiş olup, yukarıda yazılı olduğu üzere şart tasarrufa dayanmayan dava konusu ödeme için sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca araştırma ve inceleme yapılarak sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken yanılgılı gerekçe ile davanın reddi doğru görülmemiştir" gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararı bozulmuştur (Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 18/05/2017 tarih, Esas No: 2016/458, Karar No: 2017/7568).

Sebepsiz zenginleşme hükümleri Borçlar Kanununda düzenlenmiştir.

Uyuşmazlığın ortaya çıktığı tarihte yürürlükte olan mülga 818 sayılı Borçlar Kanununun 61. maddesine göre;

"Madde 61 - Haklı bir sebep olmaksızın aharın zararına mal iktisap eden kimse, onu iadeye mecburdur. Hususiyle muteber olmayan veya tahakkuk etmemiş bulunan bir sebebe yahut vücudu nihayet bulmuş olan bir sebebe müsteniden ahzolunan şeyin, iadesi lazımdır".

Bu maddenin karşılığı olarak düzenlenmiş 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 77. maddesine göre;

"Madde 77 - Haklı bir sebep olmaksızın, bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşen, bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür.

Bu yükümlülük, özellikle zenginleşmenin geçerli olmayan veya gerçekleşmemiş ya da sona ermiş bir sebebe dayanması durumunda doğmuş olur".

Bu maddelere göre, haklı bir sebep olmaksızın başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşmeye *"sebepsiz zenginleşme"* denir. Sebepsiz zenginleşen kimse, bu zenginleşmeyi, aleyhine zenginleştiği kimseye geri vermek zorundadır. Dolayısıyla sebepsiz zenginleşme bağımsız bir borç kaynağıdır (Fikret Eren - Borçlar Hukuku Genel Hükümler - Ankara 2018 - Sayfa 864 vd., Haluk. N. Nomer - Borçlar hukuku Genel Hükümler - İstanbul 2013 - Sayfa 201 vd.).

Bu açıklamalar ışığında somut uyuşmazlığa baktığımızda, idarece yapılan yersiz ödemenin Borçlar Hukuku çerçevesinde sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerektiğinde tereddüt bulunmamaktadır.

Buna göre Ocak 2015 - Aralık 2016 tarihleri arasında, yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinin aksine, ek ders ücreti ödemesinin hataen yapıldığı konusunda tereddüt bulunmadığından, ödenen miktarın geri istenilmesinin koşullarının mevcut olduğu görülmektedir.

Açıklanan tüm bu nedenlerle, Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde uzman hekim ve eğitici olarak görev yapan başvurucuya yersiz olarak ödenen ek ders ücreti ödemesinin geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olduğunun saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan

davanın sonunda işlemin iptaline karar veren Çorum İdare Mahkemesi'nin kararının kaldırılmasına; hukuk ve usule uygun bulunan Adli Yargıya ait Çorum 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin kararının kabulü ve bu surette hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesi gerektiği kanaatiyle sayın çoğunluğun idari yargı kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesi yolundaki kararına katılmıyoruz.

Üye Nilgün TAŞ	Üye Doğan AĞIRMAN